

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Christelyke Leeringhe Der Biechte

Leeuw, Franciscus van

Yperen, 1681

Vierthienste Vraghe. En magh den Priester d'Absolutie niet wtstellen al waert oock dat den penitent hadde die dispositie en bequamigheyd als vereyscht word in onse eerste Vraghe?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45634](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45634)

vanden stœl van Roomen verdoemt is het ghene staect in den voormelden Boeck van de menighvuldighe Communie, op het weygeren oft d'wtstellen van de Sacramentele absolutie.

VIERTHIENSTE VRAGHE.

En magh den Priester d' Absolutie niet wtstellen al waert oock dat den penitent hadde die dispositie en bequamigheyd als vereyscht word in onse eerste Vraghe ?

DE gemeyne leeringhe van die, die gheschreven hebben, eer dese nieuwigheden te voorschyn syn gekomen (welcke oock is de leeringhe van den H. Carolus Borromeus) is, dat den priester alleenelyk in sekere voorvallen magh d'absolutie wtstellen : te weten.

Den 1. Cas oft voorval. Den H. Carolus Borromeus heeft bevolē dat de Pastoors niet en souden toelaten tot
de

de bichte, op de vier leste daghen van den Vasten, noch op Paeschdag, die, de welcke het gheheel jaer door, een onstichtigh wulps leven gheleest hadden: en dat met reden, om dieswil dat de pastoors op die voorseyde dagen soo grootelykx belet zyn; dat sy gheenen tyd ghenoech en hebben, om de conscientie van sulcken menschen te ghenesen. Dit staet in het 5. Concilie van den voormelden heylighen Carolus Borromeus, onder den titel van het Sacrament der penitentie.

Is 't saken dan datter soo eenen penitent op de voorschreven dagen te bichten komt, ende nu besigh is met bichten, soo ordonneert den voormelden Carolus Borromeus dat den Bicht-vader soo-danighen niet en sal absolveren, maer sal desen wegh-senden, ende sal hem ghebie-den in den naesten heyligh dagh van Paeschen wederom te komen; maer hier staet wel te bemercken,

dat hy niet en verbied: dat sulck eenen penitent magh bichten aen eenen anderen Bicht-vader, die genoegsaem tyd heeft om in sulck eenen voorval te doen alle het gene den last mede-brenght van eenen Bicht-vader.

Den 2. Cas. Is 't saken dat den Priester ondervind, dat den penitent vele jaren gheleeft heeft in de sonden, en dat hy naer syne voorgaende bichten syn besten niet gedaen en heeft (naer syn kranck vermoghen) om sikh te beteren: soo is't dat den priester reden heeft om de absolutie wt-te-stellen, totter tyd toe hy eenighe teeckenen heeft van beternis.

Den 3. Cas, oft voorval: Is 't saken dat den penitent de occasie niet en schouwt oft verlaet, wtwelcke de sonden dickwils oft gemeynelyk is volghende. By exempel, waert saecke hy niet en verliet syne by-slaepstere, oft oock niet en verliet

verliet

verliet de conversatie van een andere
 persoon, met de welcke hy dick-
 wils sondicht door oneereleycke
 aenraeckinghe &c. die hy in syne
 voorgaende bichten beloofte had te
 verlaeten : oft is 't dat hy oock niet
 en verliet andere peryckeleyse con-
 versatien, in de welcke men anders
 niet en doet dan synen tyd over-
 brengnen in dronckenschappen,
 verboden spelen, in vloecken, en
 sweiren &c. niet teghenstaende hy
 te voren daer over vermaent is ghe-
 weest, ende beloofte heeft tot vele
 reysen toe soo-danighe gheselschap-
 pen te vluchten en te verlaten, ende
 nochtans die niet ghevlucht oft ver-
 laten en heeft : Den Bicht-vader sal
 aen dusdanighen penitent d'Absolu-
 tie wistellen totter tyd toe, hy hem
 af-treect van sulcken peryckeleyse
 conversatien en boose ghewoonten.
 Is 't saken dat sulck eenen penitent
 noch niet vermaent en waer ghe-
 weest van sulcken peryckelen te

D s

vluch-

vluchten en te verlaten , den Bichtvader magh hem absolveren , mits hy vastelyk voorneemt ende be- looft de selve te verlaten , het selve met teekenen van berouw bevesti- ghende.

Den 4. Cas oft voorval. Is't faken dat eenen penitent in syn ne- gotien oft officien , als van militie oft krygh , van rechten , van pro- cureur , van advocaet , van coop- man &c. seer dickwils ghevallen is in diveryen , lasteringhen , valsche beschuldighen , bedriegheryen , onrechtveerdigheden &c. en dat hy daer van eene gewoonte heeft aen- ghenomen van sulcken boosheden noch te doen , blyvende in syn Officie ; is't dat den Priester oor- deelt , dat sulck eenen penitent syn devoir oft beste niet en sal doen , van niet te hervallen (als d'occasie hem sal voorvallen) in sulcken boos- heden , hy sal hem d'Absolutie wt- stellen totter tyd toe , hy hem ghe- betert

betert ende ghewacht sal hebben van in soo-danighe occasie te hervallen.

Wy sullen hier stellen den latynschen Text, volghens de voorseyde Cassen oft voorvallen, wt het 5. Concilie van den H. Carolus Borromeus Concilio provinciali 5. tit. de iis, *quæ ad Sacramentum penitentia. Parochus singulos, eosque præsertim, qui perraro confitentur, moneat, ut ne confessionem in postremos illos Quadragesimæ dies differant, quibus Sacerdotes ob mysteriorum celebritatem assidua divinorum occupatione, ab audiendis confessionibus impediuntur, vel frequenti tunc concursu fidelium, defatigati, ita in eo ipso munere præstando fere opprimuntur, ut tantum tamque salutare ministerium in confertissima multitudine vix recte illis præstare queant.* „ Den Pastoor sal „ ieder (in syn Parochie) vermanen „ ende principalyk die seer selden „ bichten, dat-se hunne bichte niet

„ wt en stellen tot die leste daghen
 „ van den Vasten, op welcke dagen
 „ de priesters om het vieren van de
 „ Mysterien van die voormelde da-
 „ ghen sonder ophoudinghe besigh
 „ zyn in den arbyd van Goddelyke
 „ saken , soo dat sy als-dan belet
 „ worden de bichte van soo-danige
 „ penitenten te hooren , oft oock
 „ om dies-wil dat de Priesters op die
 „ daghen ten uyttersten vermoeyd
 „ zyn van bicht te hooren ter oor-
 „ saeck van de over-groote menigh-
 „ te van de gheloovighe oprechte
 „ Christenen : soo dat sy in diën
 „ dienst by-naneer-ghedruckt wor-
 „ den , en soo eenen grooten ende
 „ saligh-makenden dienst , qualyk
 „ oprecht kunnen doen aen sulcken
 „ penitenten in soo een menichte
 „ van volck , t'welck verobligeert
 „ is te bichten te gaen op den voor-
 „ melden tyd.

Ende den selven H. Carolus in
 syne onderwysinghe tot sulck een
 over-

over-groot ampt, seyde: *Differatur Absolutio iis, qui cum multos annos in peccatis suis perdurant, nullâ interim adhibitâ operâ in emendationem vitæ, in eadem peccata iterum atque iterum labuntur.* „ Dat de absolutie wtghe- „ stelt word aen die penitenten, die „ naer dat sy vele jaren volherden in „ hunne sonden en in diën tyd geene „ middelen oft neerstigheyd ghe- „ bruyckt hebbende tot beternisse „ van hun leven seer dickwils „ wederom hervallen in de selfste „ sonden.

Den voormelden heylighen Carolus gaet voorts als volght:

Si pœnitentem iis atque similibus impedimentis irretitum esse perspexerint, ipsaque occasio talis sit, quæ tum etiam re ipsa existat, veluti quod concubinam alit, vel quid hujusmodi; Confessarius eum absolvere non debet, nisi prius illam ipsam occasionem prorsus abscindat. In aliis vero, ut aleâ ludere communiter, in venereis aspectibus diu esse, conversari
peri-

periculose cum feminis, perdurare in tactibus impudicis, si eis nuntium remittere non polliceatur, vel si spondeat, alias tamen, cum de eodem fidem fecerit, vitam non emendaverit, absolutionem differat, usque eo dum emendationis quadam argumenta videbit.,

„ Is 't dat den Biecht-
 „ vader soo eenen penitent treft oft
 „ vind met soodanighe beletselen
 „ verwerdt, en fiet dat d'occasie van
 „ sondighen sulckx is, die oock is
 „ blyvende ten selven tyde als hy
 „ Biecht, by exempel: dat hy een
 „ byslaepstere onderhoud oft iet des-
 „ ghelycke; den Biechtvader en magh
 „ desen niet absolveren . voor al eer
 „ dat hy die occasie af-snyd en ver-
 „ laet; maer in andere saecken als
 „ by exempel, ghemeynelyk met
 „ den teerlinck te spelen, langhen
 „ tyd te blyven in onsuivere aensie-
 „ ninghe, te converseren met vrou-
 „ wen (oft onghelycke personen)
 „ te volherden in onsuivere aenra-
 „ kinghe, dat den Biecht-vader de
 „ absolu-

„ absolutie van soo-danighen peni-
 „ tent wtstelt, ten sy hy beloofst alle
 „ dese boose wercken af-te snyden,
 „ te vluchten, en te verlaten, oft
 „ is't dat hy dit beloofst, en te
 „ voren in andere bichten noch be-
 „ loofst heeft, ende nochtans syn
 „ leven niet ghebetert en heeft, dat
 „ hy hem d'Absolutie wt-stelt totter
 „ tyd toe dat hy eenighe teecken en
 „ fiet van beternisse.

*Alterius generis occasiones, quæ vide-
 licet ex conditione peccantium sumun-
 tur, ea facta sunt, quæ etiamsi per se
 licent, tamen probabiliter timetur, ne
 is qui confitetur in eadem ipsa, que olim
 admisit peccata, relapsurus sit: si in
 eisdem operibus, in quibus antea versa-
 tus est, perseveret: tales ob mundi cor-
 ruptelam plurimi esse solent, in castris
 esse, mercaturam sequi, Magistratus
 obire, Advocati & Procuratoris officia
 exercere, aliaque id genus, quædam
 quis tractat, fit sæpe, ut vocibus blas-
 phemis, furtis, injustitia, calumniis,
 odiis,*

odiis, fraudibus, perjuriis, & aliis
 ejusdem farinae sceleribus, quibus Deus
 offenditur, tantam sibi eorum consuetu-
 dinem assciverint, ut conjectari liceat,
 si in eisdem officiis maneant, cum se
 rursus eadem illa oblatura sint occasio-
 nes, quod fortiozem animum ad resisten-
 dum peccatis non opponent, quã hactenus
 fecerint: quodque indè sequitur, in idem
 lutum ex integro prolabentur.

„ Daer sijn andere occasien van
 „ sonden die voorts komen uyt de
 „ conditie, Officie, en negotie van
 „ de penitenten die in de selve ghe-
 „ sondicht hebben, welckers con-
 „ ditie, officie en negotie, oft hante-
 „ ringhe al is't dat dese wettelyk
 „ moghen gheschieden, nochtans
 „ ter wylen dese in de voormelde
 „ occasie dickwils ghesondicht heb-
 „ ben, soo word waerschynelyk ge-
 „ vreeft, dat die dese syne sonden
 „ bicht, wederom sal hervallen in
 „ die sonden, die hy te voren noch
 „ ghedaen heeft, is't dat hy noch
 „ vol-

„ volherd in de conditie, officie,
 „ en hanteringhe, daer hy te voren
 „ in gheweest is. Soo-danighe wor-
 „ dender vele gevonden door de
 „ bederffenis des werelts : daer syn-
 „ der die militair zyn, oft den krygh
 „ volghen, daer synder die coop-
 „ handel doen, die in den Magi-
 „ straet zyn, daer synder die bedie-
 „ nen het officie van Advocaet en
 „ Procureur, ende andere dierghe-
 „ lyke officien : isser dan iemant
 „ onder dese officianten en nego-
 „ tianten, die dickwils blasphemien
 „ spreckt, die in syn conditie, officie,
 „ en hanteringhe ghewoon is dick-
 „ wils te blasphemeren, te stelen,
 „ die ghewoon is onrechtveerdig-
 „ heyd te begaen, lasteringhe te
 „ spreken, haet te draghen, bedrogh
 „ te doen, valsche eeden te spreken,
 „ ende andere dierghelyke booshe-
 „ den te doen (door welcke Godt
 „ vergramt wordt) en is 't dat dese
 „ sulck-eene groote gewoonte,
 „ van

„ van dese sonden te begaen , aen-
 „ ghenomen hebben , datmen ghe-
 „ fondeert vermoeyen magh heb-
 „ ben , dat sy , is 't dat sy blyven in
 „ hun conditie , officie oft hanterin-
 „ ghe , als wanneer hun de selfste
 „ occasien sullen voorvallen ghee-
 „ nen grooteren moet en neerstig-
 „ heyd sullen thoonen om de son-
 „ den te wederstaen , als sy tot noch
 „ toe ghedaen hebben , waer wt
 „ volght dat sy ganschelyk in de sel-
 „ ve vuyligheyd sullen hervallen ;
 „ den Bicht-vader sal d'Absolutie
 „ van dese wt-stellen totter tyd dat
 „ hy eenighe teecken en fiet van be-
 „ ternisse ende van af-stand van son-
 „ den. Alsoo spreckt den H. Carolus
 Borromeus. *Multo magis confessarius
 circa ea officiorum actionumque discrimina
 extirpanda allaborare debet , quae
 nullam vel necessitatem Reipublicae vel
 utilitatem secum ferunt : quae quamvis
 ex priori ordine rerum non sint (illa
 enim per se ad peccatum mortale indu-
 cunt ,*

cunt, ac propterea necessario a quovis homine, quocumque in statu relinqui debent) nihilominus tamen ad male agendum inflectunt ac facillimo negotio sapissime ad diversa peccata trahunt, ut choreis interesse, agere cum blasphemis, versari cum scurris, malorum se sodalitatibus hominum adungere, tabernas frequentare, otio indulgere, similesque actiones, in quibus ut plurimum peccare mortaliter homines solent; qui quidem ante non debent absolvi; nisi animo abalienato penitus illa ipsa se deserturos esse polliceantur.

Et quidem si probabiliter sibi confesarius persuadeat posse se fidem primæ vel secundæ a penitente sibi promissioni factæ dare, quod scilicet occasionem auferet, poterit cum promissionis intuitu absolvere; sin autem fidem semel atque iterum fregerit, ac tertio jam idem polliceatur, absolutionem differat usque dum re ipsa videat penitentem se omni peccato liberasse, in quo prius vixerat.,, Noch
,, veel meer moet den Biechtvader
,, aerbey-

„ aerbeydē om wt-te-roeyen de pe-
„ ryckelen van sondighen die ghe-
„ vonden worden in eenige officien
„ ende wercken, welcke noch noo-
„ digh en zyn, noch eenigh profyt
„ aen en brengen aen de Republieck
„ oft ghemeynte. De welcke al is 't
„ datse niet en zyn van die boven
„ vermelde (want die leyden den
„ mensch wt hun selven tot dootte-
„ lyke sonden, ende hierom moeten
„ die noodsaeckelyk van ieder
„ mensch, in wat staet, officie, oft
„ hanteringhe hy is, verlaeten wor-
„ den) niet teghenstaende nochtans
„ soo is 't dat dese de menschen neer-
„ booghen om quaed te doen, ende
„ seer dickwils en seer lichtelyk hun
„ trecken tot verscheyden sonden:
„ by exempel, te wesen by danse-
„ feryen, te handelen met vloeckers
„ en blasphemeerders, te converse-
„ ren met ongheschieckte boeven,
„ sich te voeghen by geselschappen
„ van quade menschen, dickwils te
„ gaen

„ gaen in herberghen, ledigh te
 „ wesen, en dierghelycke wercken,
 „ in de welcke sy seer dickwils ghe-
 „ woon zyn doottelyk te sondigen,
 „ welcke niet eerder moeten geab-
 „ solveert worden, ten sy dat zy
 „ met een vervremd ghemoed van
 „ de voorschreyen wercken, belo-
 „ ven de selve ganschelyk te verla-
 „ ten: ende is 't saken dat den Biecht-
 „ vader hem waerscheynelyk magh
 „ laeten voorstaen, dat hy aen de
 „ eerste oft aen de tweede belofte
 „ van den penitent, aen hem gedaen,
 „ magh gheloof gheven, te weten,
 „ dat hy de occasie van sondigen sal
 „ weg-nemen: hy sal hem mogen
 „ absolveren ten opficht van zyne
 „ belofte, maer is 't dat hy eens oft
 „ tweemaels syne ghetrouwigheyd
 „ ghebroken heeft, syn woord niet
 „ ghehouden en heeft, en nu voor
 „ de derde reyse het selve belooft, dat
 „ den Biechtvader d'absolutie wt-
 „ stelt totter tyd toe hy siet dat den
 „ peni-

„ penitent metter daet sich gheloft
„ heeft vande sonde in de welcke hy
„ te voren leefde. Alsoo spreckt den
H. Carolus Borromeus. Den voor-
seyden Heylighen voeght hier
by noch eenighe andere besondere
cassen oft voorvallen te weten, is 't
dat den penitent eenighe contracten
gemaect heeft van woekerye oft
eenighe andere verboden contracten,
en dese niet en begeert te breken; is 't
dat hy eenighe valsche ghetuyghe-
nisse ghegheven heeft in eenighe
criminele saken, ende de selve noch
niet herroepen en heeft, is 't dat hy
niet wederom en gheeft, het ghene
hy noch in besit heeft, ende weet
dat het eene andere toekomt: al is 't
oock dat hy in de voorgaende bichte
belooft heeft het selve te restitue-
ren.